

رسالات زندان پولس

راهنمای مطالعه

درس
دوم

پولس و کولسیان

THIRD MILLENNIUM

MINISTRIES

Biblical Education. For the World. For Free.

فهرست مطالب

چگونه از این درس و راهنمای مطالعه استفاده کنیم

آمادگی

(۱) مقدمه

(۲) پیش‌زمینه

روابط

کلیسا

افراد

مشکلات در کولسی

فلسفه یونانی

شریعت یهود

موجودات روحانی

(۳) ساختار و محتوا

تحيات

تشویقات

تحيات پایانی

برتری مسیحیت

برتری مسیح

برتری خدمتگزاران مسیح

برتری نجات در مسیح

برتری زندگی مسیحی

(۴) کاربرد امروزی

وفاداری به مسیح

تمرکز روحانی

(۵) نتیجه‌گیری

سوالات مرور

سوالات کاربردی

جهت دریافت سایر دروس و راهنمای مطالعه به بخش فارسی خدمات مسیحی هزارهٔ سوم مراجعه کنید:

farsi.thirdmill.org

چگونه از این درس و راهنمای مطالعه استفاده کنیم

این راهنمای مطالعه برای استفاده در کنار درس تصویری مربوط به آن طراحی شده است. اگر به نسخه تصویری درس دسترسی ندارید، می‌توانید راهنمای مطالعه را با نسخه صوتی و یا متن درس استفاده کنید. به علاوه، درس و راهنمای مطالعه برای استفاده در یک محیط آموزشی در نظر گرفته شده است، اما در صورت لزوم می‌تواند برای مطالعه شخصی نیز مورد استفاده قرار بگیرد.

قبل از تماشای درس

- **آمادگی:** همه مطالب پیشنهادی را بخوانید.

برای تماشا برنامه‌ریزی کنید: در قسمت یادداشت‌های راهنمای مطالعه، درس به قسمتهایی که با تصویر مرتبط هستند تقسیم شده است. از زمان‌هایی که داخل پرانتز در کنار هر قسمت اصلی آمده استفاده کنید تا معلوم شود آغاز و پایان قسمتی که باید تماشا کنید کجاست. درس‌های هزاره سوم مجموعه‌ای است با انبوهی از اطلاعات؛ بنابراین شاید بخواهید مابین بخش‌ها استراحت کنید. وقت استراحت باید در قسمت‌های اصلی برنامه‌ریزی شوند.

• در حین تماشای درس

- **یادداشت بردارید:** از بخش یادداشت‌ها برای دنبال کردن درس و نوشتن نکات اضافی استفاده کنید. بیشتر مطالب اصلی در این یادداشت‌ها خلاصه شده‌اند اما می‌توانید مطالب تکمیلی خود را در این قسمت به آن اضافه کنید. بهتر است جزئیات تکمیلی را برای به خاطر سپاری، تشریح و دفاع از موضوع اصلی یادداشت کنید.
- **تصویر را متوقف و بخش‌هایی را بازپخش کنید:** شاید متوقف کردن تصویر یا پخش دوباره آن در بعضی مقاطع برای نوشتن یادداشت‌های اضافی، مرور مفاهیم دشوار و یا بحث روی نکات مورد علاقه مفید باشد.

• بعد از مشاهده درس

- **سوالاتی برای مرور:** به این سوالات در جاهای خالی جواب دهید. بهتر است به جای اینکه به صورت گروهی به آنها پاسخ دهید، به صورت انفرادی انجام دهید.
- **سوالات کاربردی:** سوالات کاربردی برای تکالیف یا موضوع بحث گروهی مناسب هستند. تکالیف نوشتنی بهتر است برای هر سوال و جواب از یک صفحه بیشتر نشود.

جهت دریافت سایر دروس و راهنمای مطالعه به بخش فارسی خدمات مسیحی هزارهٔ سوم مراجعه کنید:

farsi.thirdmill.org

راهنمای مطالعه

رسالت زندان پولس: درس ۲

پولس و کولسیان

آمادگی

رساله به کولسیان را بخوانید.

مقدمه

پیش زمینه

نامه‌های پولس:

- شخصی و شبانی بودند.
- مایه گرفته از محبت و نگرانی بودند.
- «مناسبتی» بودند – نوشته شدند تا به مشکلات خاصی در زمان و مکانی مشخص بپردازند.

روابط

کلیسا

پولس احتمالاً هرگز از کلیسای کولسی بازدید نکرد (کولسیان ۲: ۱).

پولس از طریق نمایندگانی مانند افراد ذیل، با کولسیان رابطه‌ای غیر مستقیم داشت:

- اپفراس
- فیلمون
- اونیسوس
- تیخیکوس

پولس و کولسیان با یکدیگر مکاتبه داشتند.

پولس و کولسیان یکدیگر را خدمت کرده بودند.

افراد

پولس دوستانی داشت که همراه او در خدمت انجیل زحمت کشیده بودند، که شامل:

- فیلمون
  - اپفیا
  - و آرخیپوس
- می‌شدند (فیلمون ۱-۳).

- اپافراس – همکار و همبند پولس، یک خدمتگزار وفادار مسیح.

اونیسوس – برده‌ای که بعد از فرار از نزد فیلیمون در جستجوی پولس بر آمده و نهایتاً در زندان او را خدمت کرد.

مشکلات در کولسی

وقتی پولس در زندان بود، مردی به نام اپافراس او را ملاقات کرد که از شهر کولسی بود و او دربارهٔ تعلیمات کاذبی به پولس گفت که کلیساهای درهٔ لیکوس، شامل کلیسای کولسی را تهدید می‌کردند. بنابراین، پولس نامهٔ خود به کولسیان را به جهت دفاع از کلیسا در برابر این تعالیم کاذب نوشت.

فلسفهٔ یونانی

«فلسفه» – این کلمه معمولاً دربارهٔ مذاهب اسرارآمیز به کار برده می‌شد؛ به خصوص آنها که بر پایهٔ سنن مذهبی قرار داشتند؛ مانند:

- اسرار
- مراسم ویژه
- علم مخفی
- حکمت مخفی

راز حقیقی، حکمت و دانایی تنها در مسیح یافت می‌شدند و نه مذاهب غیر مسیحی (کولسیان ۲: ۱-۴).

پولس به صراحت فلسفه غیرمسیحی را به عنوان هدف خود مشخص و آن را محکوم کرد (کولسیان ۲: ۸).

معلمین کذب در کولسی شیفته عقاید و عاداتی بر پایه مذهب یونانی و عرفان اسرارآمیز بودند.

ریاضت‌طلبی – یک اجتناب ناصحیح از لذت مادی است که معمولاً ریشه در ایده اشتباه غیر اخلاقی بودن لذت دارد و گاهی تا آنجا پیش می‌رود که حامی تحمیل درد جسمی به فرد می‌شود.

پولس اعمال ریاضت‌طلبانه در کولسی را تقبیح کرد (کولسیان ۲: ۲۰-۲۳):

- ریاضت‌طلبی بر اساس اصول ابتدایی این دنیا بود.
- برای مقاومت در برابر گناه کمکی نمی‌کرد.

شریعت یهود

درک و استفاده معلمین کذب از شریعت یهود در کولسی، از سنت یهودی و اعمال صحیح مسیحی جدا بود.

معلمین کذبۀ تعالیم و عادات یهود را به اشکال فاسدی استفاده می‌کردند (کولسیان ۲: ۱۶).

اعمال آنها شریعت عهد عتیق را تحریف، و سرنوشت ابدی پیروان آنان را در خطر قرار داده بود (کولسیان ۲: ۱۷-۱۸).

پولس در رساله به کولسیان علیه سوءاستفاده از شریعت موسایی نوشت؛ نه علیه خود شریعت (کولسیان ۲: ۱۱-۱۲).

موجودات روحانی

معلمین کذبۀ کولسی پرستش موجودات روحانی را ترویج می‌دادند.

• فرشتگان

روح‌های خدمتگزاری که خدا کارهای بسیاری به آنها سپرده است (عبرانیان ۱: ۱۴).

پولس این تعالیم را محکوم کرد که عقیده داشت فرشتگان نیروهای کیهانی‌ای بودند که تعالیم اسرار آمیزی را بر افرادی آشکار می‌کردند که می‌خواستند آنان را بپرستند و مراسم مذهبی‌شان را به‌جا آورند (کولسیان ۲: ۱۸).

دیدگاه اغراق‌آمیز درباره قدرت و تاثیر فرشتگان، در دنیای باستان مسئله غریبی نبود.

• ریاستها و قدرت‌ها

«ریاستها» و «قدرت‌ها» - موجودات روحانی مانند فرشتگان

پولس بر برتری مسیح نسبت به هر قدرت و ریاستی در آسمان و بر زمین تاکید کرد (کولسیان ۱: ۱۶).

معلمین کذب اعمال و توانایی‌هایی به این قدرت‌های روحانی نسبت می‌دادند که فقط به مسیح تعلق داشتند (کولسیان ۱: ۱۶).

تضاد حقیقی بین برتری نیروهای روحانی بر زمینی نبود، بلکه درباره مسیح بر همگان بود.

قدرت‌های روحانی‌ای که معلمین کذب کولسی می‌پرستیدند، شیاطین سقوط کرده، ناتوان، و شکست خورده بودند (کولسیان ۲: ۱۵).

• اصول ابتدایی

استیهیا - «اصول ابتدایی»، به خدایان و نیروهای روحانی‌ای اشاره می‌کند که به ستارگان و سیارات مربوط می‌شوند و یا چهار عنصر اصلی (آب، هوا، خاک، و آتش).

وقتی پولس به غلاطیان هشدار داد که به سوی آنانی که «طبیعتاً خدایان نبودند» برنگردند، به اصول ابتدای اشاره کرد (غلاطیان ۴: ۸-۹).

این اصول ابتدایی، مبنای فلسفه معلمین کذب بود (کولسیان ۲: ۸).

به نظر می‌رسد که معلمین کذب سه چیز را با هم آمیخته بودند:

- شریعت‌گرایی یهود
- مذاهب بت‌پرستی
- مسیحیت

معلمین کذب پرستش اصول ابتدایی را تشویق می‌کردند.

ساختار و محتوا

تحيات

پولس را به عنوان نویسنده رسمی این نامه معرفی، و همچنین اشاره می کند که تیموتائوس، شاگرد پولس نیز در این نامه نقش داشته است.

تشویقات

تشویقات با شکرگزاری و شفاعت در پی گزارشاتی می آید که پولس از اپافراس دریافت کرد.

تحيات پایانی

پولس از طرف افراد زیادی که با او در زندان بودند به کولسیان سلام رساند.

کولسیان، افسسیان، و فیلیمون تقریباً همزمان نوشته و تحویل داده شدند.

پولس این نامه‌ها را برای افرادی مشخص در شرایطی خاص نوشت، اما می‌خواست که آنها برای مخاطبین مختلف کاربرد داشته باشند.

برتری مسیحیت، ۱: ۱۵-۴: ۶

این بخش به جزئیات برتری مسیحیت بر مذهب معلمین کذب می‌پردازد.

برتری مسیح، ۱: ۱۵-۲۰

پولس فهرستی از دلایل برتری مسیح ارائه کرد که مغایر تعالیم غلط در کولسی بودند.

- صورت خدا، ۱: ۱۵
در برخی فلسفه‌های یونانی زمان پولس، اینطور تعلیم داده می‌شد که جهان صورت خداست؛ بدین معنی که عالی‌ترین مکاشفه خدا است.

پولس مسیح را «صورت خدا» خواند تا نشان دهد که مسیح مکاشفه نهایی خدا است.

- نخست‌زاده تمامی آفریدگان، ۱: ۱۵
پولس با استفاده از اصطلاح یونانی پلوتوتوکس، مسیح را نخست‌زاده تمامی آفریدگان خواند – اصطلاحی که معمولاً به برتری و اقتدار اشاره دارد تا ترتیب تولد.

برخی از فرقه‌ها به اشتباه باور دارند که این اصطلاح نشان می‌دهد که مسیح «متولد» شده و با خدای پدر برابر نیست.

پولس موقعیت مسیح به عنوان «نخست‌زاده» را به اقتدار و برتری او بر تمام آفرینش نسبت داد و هیچ چیزی درباره‌ی زمانی که مسیح وجود نداشته به زبان نیاورد.

مسیح، و تنها مسیح، نخست‌زاده بود؛ یگانه‌ای که وارث تمام برکات پدر بود و تنها او می‌توانست آنها را به دیگران ببخشد.

• واسطه‌ آفرینش، ۱:۱۶

مسیح آن یگانه‌ای است که خدا از طریق او جهان را خلق کرد.

عرفان یهودی نقش‌های برجسته‌ای در خلقت به فرشتگان می‌داد. در فلسفه یونانی، عموماً نقش‌های مشابهی به عناصر و قدرت‌های کیهانی نسبت داده می‌شد.

مسیح تنها واسطهٔ آفرینش بود؛ نیروهای دیگر تحت و تابع او بودند.

برتری مسیح به عنوان واسطهٔ آفرینش او را مافوق هر آنچه می‌سازد که درون آفرینش است.

- **خداوند، ۱: ۱۸**

مسیح خداوند است چون خدا او را سر کلیسا قرار داد.

هر نظامی که بخواهد حاکمیت منحصر به فرد مسیح را سلب یا کنترل کند، حتما دروغین است.

- **خدای مجسم، ۱: ۱۹**

پولس توضیح داد که مسیح خدای مجسم و برتر از هر ادعا دربارهٔ به اصطلاح ریاست‌ها و قدرت‌های بت‌پرستی یونانی و عرفان یهودی بود.

- **یگانه آشتی‌دهنده، ۱: ۲۰**

مسیح یگانه آشتی‌دهنده بین خدا و انسان است.

عیسای مسیح واسطه و وسیله‌ای است که خدا از طریق او گناه را از جهان پاک، و صلح با آدمیان را برقرار می‌کند.

برتری خدمتگزاران مسیح، ۱: ۲۱-۲: ۵

- صلحی که از طریق انجیل مسیحی میسر شد، ۱: ۲۱-۲۳: ۲: ۵
پولس و کولسیان، این صلح را قبلا از طریق انجیل تجربه کرده بودند.

معلمین کذب مردم را به آشتی با شیاطین تشویق می کردند اما انجیل دروغین آنها قدرتی برای نجات نداشت.

ایمانداران کولسی آشتی حقیقی‌ای را تجربه کرده بودند که از طریق انجیل حقیقی می آمد.

- از خود گذشتگی، ۱: ۲۴
پولس از رنج‌هایی که برای کلیسا کشید صحبت کرد.

رنج‌های پولس به کلیسا فایده رساند:

- شهادتی قوی برای انجیل ارائه کرد.
- کلیسا را تشویق کرد.
- رنج‌های مسیح را تکمیل کرد.

- **ماموریت الاهی، ۱: ۲۵**

پولس توسط خودِ خداوند به رسالت منصوب شده بود.

عیسی به پولس اقتدار بخشید تا سخنگوی او باشد، و این اقتدار پولس را بسیار فراتر از معلمین کذب می‌کرد.

معلمین کذب بر تفکراتی تکیه می‌کردند که ساخته و پرداختهٔ انسان بود (۲: ۸).

- **مکاشفه، ۱: ۲۵-۲۸؛ ۲: ۲-۴**

مکاشفه‌ای که پولس دریافت کرد، برتر از شهادت معلمین کذب بود (۲: ۴).

پولس سه سال را در صحرای عرب و دمشق به دریافت مکاشفات از خدا سپری کرد (غلاطیان ۱: ۱۵-۱۸).

معلمین کذب بر سنت‌هایی تکیه می‌کردند که ساختهٔ دست انسان بودند.

• توانمندی، ۱: ۲-۲۹

خدا به خدمتگزاران مسیح قوت می‌بخشد.

روح‌القدس عطایای حیرت‌انگیزی به پولس بخشید تا او ملکوت خدا بر زمین را پیش ببرد (۱: ۲۹):

- کلام برای صحبت
- موقعیت برای بیان آن
- معجزات برای تایید شهادت

برتری نجات در مسیح، ۲: ۶-۲۳

• حیات در مسیح، ۲: ۶-۱۵

- خداوندی مسیح، ۲: ۶-۱۰

چون عیسی خداوند ما است، بنیان، بنا، و قوت ما در اوست.

به آنانی که تحت خداوندی مسیح بودند، اقتدار بخشیده می‌شد تا با او حکمرانی کنند.

- نشاط روحانی، ۲: ۱۱-۱۳

از آنجا که ما با مسیح در اتحاد هستیم، نشاط روحانی داریم.

ما در قیام و حیات مسیح سهیم هستیم که منجر به تولد تازه روح مان می‌شود.

○ بخشش، ۲: ۱۳-۱۵

ما از به دست آوردن نجاتی استحقاق محور بر اساس اعمال شریعت آزاد شده‌ایم.

از آنجا که ما با مسیح متحد هستیم، آن مرگی که الزام شریعت است را به جا آورده‌ایم.

• زندگی تحت تبعیت اصول ابتدایی، ۲: ۱۶-۲۳

○ حاکمیت مخلوقات، ۲: ۱۶-۱۸

زندگی تحت استبداد موجودات صرف، منجر به داوری و فقدان برکاتی می‌شود که مسیح ارائه می‌کند.

○ ضعف روحانی، ۲: ۱۹

تبعیت از اصول ابتدایی منجر به جدایی از مسیح و در نتیجه آن، ضعف روحانی می‌شود.

○ ریاضت‌طلبی، ۲: ۲۳

تبعیت از خدایان دروغین معلمین بدعت‌گزار در کولسی، منجر به زندگی دشواری شد که هیچ فایده‌ای علیه گناه نداشت.

چنین زندگی دشواری می‌بایست منتهی به برکات می‌شد، اما شیاطین قدرتی برای برکت دادن کسی نداشتند.

نجاتی که در انجیل حقیقی مسیحی است بسیار بهتر از به اصطلاح برکاتی بود که معلمین کذباً کولسی وعده می‌دادند.

برتری زندگی مسیحی، ۳: ۱-۴: ۶

سبک زندگی مسیحی بسیار اخلاقی‌تر از شیوه زندگی‌ای است که معلمین کذب می‌بلغ آن بودند.

پولس تعلیم داد که ما باید ارزش بیشتری برای امور روحانی و آسمانی قائل باشیم تا مسائل زمینی (۳: ۲).

پولس با معلمین کذبۀ موافق بود که تمایلات جسمانی، پلید هستند. اما او در نحوهٔ دوری از چنین گناہانی با آنها موافق نبود (۳: ۵).

معلمین کذبۀ در ظاهر باور داشتند که باید بر امور آسمانی متمرکز باشند، اما تعالیم آنها تماماً زمینی بودند.

پولس روش‌های مشخصی را تعلیم داد که ایمانداران می‌توانستند بر امور روحانی تمرکز کنند و برای آنها بکوشند (۳: ۹-۱۱).

کلید پولس برای زندگی اخلاقی:

- ما با مسیح متحد هستیم.
- ما «خویشتنی نو» یا «ذاتی جدید» داریم.
- ما از درون توسط خدا احیا شده‌ایم.
- این اتحاد و احیا ما را قادر می‌سازد که زندگی اخلاقی‌ای داشته باشیم.

پولس راه‌هایی عملی پیشنهاد کرد که ایمانداران می‌توانند برای غلبه بر گناہان، به قدرت خدا تکیه کنند (۳: ۱۲).

ایمانداران می‌توانند از راه‌های زیر در زندگی اخلاقی موفق شوند:

- با تکیه به امور آسمانی و روحانی مانند صبر و مهربانی.
- عدم تمرکز بر گناهیانی که می‌کوشند از آنها دوری کنند.

بر خلاف اعمال ریاضت‌طلبانه که ارزشی در مقابله با گناه نداشتند، روش پولس یک زندگی اخلاقی را ممکن ساخت.

کاربرد امروزی

وفاداری به مسیح

در طی قرن اول، تفکرات مذهبی غالب در امپراتوری روم، چند خدایی بود (باور به خدایان و نیروهای روحانی متعدد).

جفای امپراتوری روم بر مسیحیان عمدتاً به این دلیل بود که مسیحیان از تایید و پرستش خدایان اجتماع سر باز زدند.

مسیح پرستش انحصاری را می‌طلبد. اگر ما مسیح را می‌پرستیم، نمی‌توانیم هیچ چیز دیگری را بپرستیم (۱: ۲۲-۲۳).

اگر به مسیح وفادار نمائیم، نجات نیافته‌ایم.

دنیای امروزی ما غالباً با ارائه‌ی خدایان فراوان برای پرستش، وفاداری ما به مسیح را به چالش می‌کشد.

همه‌ی فشارها از بیرون کلیسا نیستند.

ما فشار برای عدم وفاداری به مسیح را احساس می‌کنیم. باید این مفاهیم دروغین را رد کنیم و تنها مسیح را بپذیریم.

تمرکز روحانی

نجات ما بر اساس آنچه بر زمین به دنبال آنها هستیم نیست، بلکه بر حقایق روحانی تکیه دارد:

- روح ترمیم شده

- اتحاد با مسیح

تولد تازه از ما افراد جدیدی می‌سازد. ما صرفاً بخشیده نشده‌ایم؛ بلکه از نظر روحانی تغییر کرده‌ایم (کولسیان ۲: ۱۳).

روح ما تازه شده است؛ حالا ما افرادی روحانی هستیم. منطقی‌ترین، طبیعی‌ترین، و مفیدترین کار برای ما به عنوان افراد روحانی این است که بر زندگی روحانی‌مان متمرکز باشیم (۳: ۱-۲).

تمرکز بر سرکوب امیال گناه‌آلود، همچنان به معنای تمرکز بر امیال گناه‌آلود است.

ما باید تمرکز خود را از امور زمینی دور و بر امور روحانی معطوف کنیم. اما امور روحانی مستلزم مشارکت ما در این دنیا است (۳: ۱۲-۱۶).

برای ذهنیتی آسمانی، باید بر کسی متمرکز بود که به آسمان صعود کرد؛ یعنی مسیح، تا بتوانیم در حالیکه اینجا بر زمین هستیم، بیشتر به شباهت او در آییم.

دستورالعمل‌های اخلاقی پولس به امور روحانی یا آسمانی مربوط می‌شوند، و تنها از طریق مشارکت فعال در دنیای حاضر می‌توانند انجام شوند.

نتیجه‌گیری

سوالاتی برای مرور

۱. روابط پولس با کلیسای کولسی به طور کلی و نیز افراد مختلفِ درون کلیسا را توضیح دهید.

۲. مشکلاتی که فلسفهٔ یونانی، شریعت یهود، و موجودات روحانی برای کلیسای کولسی پیش آورده بودند را خلاصه‌وار بیان کنید.

۳. چرا درک پیش‌زمینهٔ رساله به کولسیان، برای درک دلیل پولس از نگارش این رساله مهم است؟

۴. پولس چطور برتری مسیح را برای کولسیان به تصویر کشید؟

۵. خدمتگزاران مسیح چگونه بر معلمین کذبۀ کولسی برتری داشتند؟

۶. نجات در مسیح چگونه از راههایی که معلمین کذبۀ کولسی ارائه می کردند برتر است؟

۷. چه چیزی زندگی مسیحی را از دیگر رویکردهای اخلاقی برتر می‌کند؟

۸. ساختار و محتوای رساله به کولسیان را خلاصه‌وار بیان کنید.

۹. چرا وفادار ماندن به مسیح مهم است؟

۱۰. چرا برخورداری از تمرکز روحانی مهم است؟

سوالات کاربردی

۱. تاثیر منفی معلمین کذبۀ پولسی، تشخیص بین حقیقت و بدعت را برای ایمانداران کولسی دشوار کرده بود. چه تاثیراتی در فرهنگ شما، تشخیص بین حقیقت و بدعت را دشوار می‌کند؟ چطور تمرکز پولس بر برتری مسیحیت می‌تواند راهنمای راهکار ما در برخورد با بدعت‌ها باشد؟
۲. درک اینکه مسیح واسطۀ خلقت است، چطور باید رویکرد شما به چالش‌ها و موقعیت‌های دنیا را شکل دهد؟
۳. مسیح چطور شما را با خدا صلح داده است؟ اگر عمل صلح‌دهندگی مسیح کامل می‌شد، چه بخش‌هایی از دنیا یا روابط شما می‌توانست متفاوت باشد؟
۴. پولس برای کولسیان دعا کرد. در پیروی از نمونه او، چه فایده‌ای وجود دارد؟
۵. اتحاد با مسیح چطور به مسیحیان در زندگی اخلاقی کمک می‌کند؟ چرا این راهکار باید موثرتر از راهکارهای اخلاقی ریاضت‌طلبانه باشد؟ ریاضت‌طلبی چطور با استفاده صحیح از انضباط مسیحی در تضاد قرار می‌گیرد؟
۶. در کدام بخش‌های زندگی‌تان برای وفاداری به مسیح دچار چالش شده‌اید؟
۷. حقیقت تولد تازه چطور باید دیدگاه ما درباره خودمان و دیگران را شکل دهد؟ تولد تازه چطور از ما افراد جدیدی می‌سازد؟
۸. مهم‌ترین نکته‌ای که از این درس آموختید چه بود؟